

Živý přízrak v podání Aleny Sasínové-Polarczyk

Láska, život
a smrt
ve Witkiewiczově
dramatu

LADISLAV VRCHOVSKÝ

Třetí premiérou ostravské Divadelní společnosti Petra Bezruče v sezóně 1998-99 je uvedení hry Stanisława Ignacy Witkiewicze **Na malém dvorku** v překladu Ireny Kraslické a Michala Langa, s hudbou Darka Krále, na scéně Marty Roszkopfové, v dramaturgii Petry Kohutové a režii Václava Klemense.

Witkiewiczovo absurdní drama přivádí před diváka svět, ve kterém spolu komunikují živí a mrtví, ve kterém se obnažují vnitřní světy lidí až na samotnou dřevěň člověčí podstaty. Samotný text je prosycen nelítostnou obžalobou neschopnosti žít život naplněný prostou pozemskou radostí z bytí prosyceného čistou láskou, legitimní vztahy jsou zde konfrontovány s propleteným předivem oné utajované životní roviny, která tolik naplňuje bytí dnešních lidí. Odporný manžel, neschopný

mileneček, impotentní básník, vraždící láska, nesmyslná existence, iracionální čas a prostor pozemského i „jiného“ bytí - to jsou hlavní atributy této hry.

Scéna Marty Roszkopfové zobrazuje symbol brány, skrze kterou člověk přichází na svět, symbol světa erotické i básnické lásky, symbol života i zmaru. Uprostřed malé černé dřevěné ohrady stojí rudý stůl a čtyři rudé židle, dvě další stojí vně, nade vším klešají větve stromu s černým opadávajícím listím. V tomto prostoru se odehrává vše.

Režisér Václav Klemens těmi nejjednoduššími postupy, opíraje se o ryzí herectví bez vedlejších pomocných jevištních prostředků (kromě atmosférotvorné hudby), zároveň však nesmírně rafinovaně nabízí divákům krutost oděnou do ironického úsměvného šklebu: jak jinak totiž pojmenovat dialog mezi manželem, argumentujícím vraždou vlastní manželky, a jejími milenci, z nichž jeden je možná skutečný, a druhý (básník inspirovaný pouze tímto milenečským vztahem) patří do světa manželčinych opiových delirií? Jak jinak pojmenovat hru na honěnou mezi živými dětmi a mrtvou matkou?

Zleva Daniel Zaoral, Alena Sasínová-Polarczyk a Miloslav Čížek v inscenaci Witkiewiczovy hry *Na malém dvorku* v režii Václava Klemense na scéně ostravského DPB.

Foto JAN HAVLÍČEK

Výborný hercecký výkon Aleny Sasínové-Polarczyk (krásně živý přízrak matky) a Daniela Zaoral (básník Krispl Pošukovskij), ta-

ké Miloslava Čížka (manžel, vdovec, otec a milující vrah), Kosta-se Zerdalogu, Norberta Lichého i Tamary Homolové stejně jako

Miluše Hradské či Ivany Uhlířové, Jiřího Zygmy a Kateřiny Volné v menších rolích činí z tohoto představení opravdový zážitek.

Poněkud odlišnější výklad Witkacyho v inscenaci v Divadle Petra Bezruče **Co se děje „Na malém dvorku”**

LADISLAV KNIŽÁTKO

OSTRAVA. Zařazení některé z her polského předchůdce absurdního dramatu Stanisława Ignacy Witkiewicze-Witkacyho (1885–1939) je vždy znamením, že inscenační hodlají obdařit diváky nevšedním představením.

A právě Witkiewiczova inteligence, obraznost a skepticky laděná ironie poskytují v tomto směru bohatou nabídku. A to v takové míře zašifrovanosti, že řadový divák se v té spleti významů a schválností jen s obtížemi orientuje. Witkacy chtěl totiž v „čisté formě” svých dramatických kusů dosáhnout formální krásy. Jako malíř měl v tomto směru zkušenosti s abstraktní malbou.

Jestliže se režisér Václav Klemens a dramaturgyně Petra Kohutová z Divadelní společnosti Petra Bezruče v Ostravě rozhodli inscenovat jeho „sen podzimní noci” – jak zní podtitul Witkiewiczovy hry „Na malém dvorku” – pak se snažili o maximální logické zpřehlednění jevištní podoby groteskně deformovaného příběhu. Mísí se v něm svět záhrobní s realitou všedního dne. V absurdní komunikaci se zde setkávají jak zemřelá matka, tak i žijící vdovec, její děti i skuteční či domnělí milenci. S notnou dávkou černého humoru společně rozebírají – každý ze svého pohledu – minulost svých životů, aniž

K. Zerdaloglu, D. Zaoral, A. Sasinová-Polarczyk a M. Čížek v ostravské inscenaci „Na malém dvorku”.
Foto: Jan Havlíček

by jim bylo dáno dobrat se hmatatelného rozuzlení.

Když ovšem realizátoři v tomto případě preferují až nostalgicky poetizovanou pravděpodobnost příběhu, obdařují tak inscenaci poněkud odlišnějším odstínem formy divadelního sdělení. K tomu přispívá i scénický návrh Marty Roszkopfové uplatňující náznaky dramaticky adresné symboliky. Podobně je využívána i scénická hudba Darka

Krále. Celkový dojem tedy přehlednosti, málo se uplatňuje potřebná výrazová stylizovanost. Vzniklo kultivované představení, ve kterém je poskytnut prostor k plasticky rozehrávaným hereckým výkonům.

Barvitost a promyšlená charakteristika nacházejí velmi efektní uplatnění zejména u Daniela Zaorala (Krispl Pošukovskij), Kostase Zerdaloglu

(Ignác Kozdroň), Aleny Sasinové-Polarczykové (Anastázie Jakobá), Miloslava Čížka (Diazepan Jakobý) a Norberta Lichého (Josef Mašejko). Opětovně se velmi účinně uplatňují i mladí – Tamara Homolová (Aneta Waševicová), Ivana Uhlířová (Zoša), Kateřina Volná j. h. (Amelka) a Jiří Zygma j. h. (Marcel Tlouk). Zkušená Miluše Hradská vytváří roli staré kuchařky Voršily.